

Å modernisere et museum

Christoffer Schander begynte som direktør ved Universitetsmuseet i august 2011. Han fikk dessverre en alt for kort tid ved museet og døde 21. februar 2012 etter kort tids sykdom. Han så raskt hvilke ressurser og hvilket potensiale museet har som et vitenskapelig museum som er til både for publikum, forskere og samfunn. Denne forståelsen fikk han ikke minst gjennom enkeltsamtaler med nesten alle ansatte ved museet i løpet av det halve året han var i stillingen.

Professor Karin Pittman var samboer med Christoffer Schander. Sammen fikk de mange diskusjoner om det museet som Schander hadde fått gleden av å lede. Slik fikk hun også innblikk i Schanders visjoner for Universitetsmuseet i Bergen og som hun her formidler.

Av Karin Pittman

Christoffers ambisjoner

En guttedrøm gikk i oppfyllelse da Chris ble direktør. Fordi han gjennom store deler av yrkeslivet hadde reist rundt, møtt og arbeidet med museer, så han det potensialet et universitetsmuseum har. Museene er ikke like, men de er alle representanter for den kulturen de er sprunget ut i fra. Det unike ved dette, de lange tradisjonene og en spennende framtid for forskning i Bergen; det var det han ville vitalisere.

■ *Christoffer Schander (1960 - 2012)*

Foto: Guri Gunnes Oppegård

De historiske rammene – de praktfulle bygningene

Han var ikke mye på det nye kontoret sitt. Museet har så mange fantastiske bygninger, både når det gjelder arkitektur, størrelse og innhold. Ofte kunne han komme tilbake med et gutteaktig smil om munnen og si: ”Du kommer aldri til å gjette hva jeg så i dag”. Han elsket det. Han likte mindre å bruke tiden på formelle prosedyrer som var etablert lenge før han begynte i stillingen. Men han så frem til mulighetene som den lenge planlagte restaureringen og den midlertidige stengingen av utstillingene ville gi. Framtidens utfordringer var understreket i utlysningen av stillingen. Han tenkte mye på hvordan integrere framtidssisjonen for museet med hvordan det fungerer i dag.

Samtaler med alle kollegaer – de ansatte er museets motor

Han ville møte og snakke med hver enkelt ansatt, få deres synspunkt på overordnet strategi og å få avdekket presserende saker. Det var dette han prioriterte. Vi pratet om det rundt middagsbordet, og han var litt bekymret over hvor lang tid det ville

ta å gjennomføre en samtale med alle ansatte ved museet. ”Måneder! Det vil ta måneder”, sa han. Vi gikk derfor til innkjøp av en kaffemaskin som lager skikkelig god kaffe. Slik skulle møtene med ham rundt omkring på museet i alle fall ha ett lyspunkt. Denne kaffemaskinen skulle utøve sin magi enda en stund

■ *Fra Forskningsdagene 2011 (foto: Siri Jansen)*

Nyrenoverte hvalskjeletter i Hvalsalen (foto: Zina Fihl)

TRE MÅL FOR ET MODERNISERT MUSEUM

1) Å forene natur og kultur

Den overordnede planen hans var å modernisere, ikke bare utstillingene, men museets oppgave og funksjon. I realiteten hadde han tre hovedmål: Det første var å forene de kulturhistoriske og naturhistoriske delene av museet med utstillinger og prosjekter som var brobyggende. En noe uvanlig utstilling

om Black Metal-musikkens røtter og hvordan den brukte symboler og skjelett, var noe han vurderte og der gjenstandsmateriale fra både fra De kulturhistoriske og naturhistoriske samlingene kunne inngå. Han så på natur og miljø som en helhet, som to sider av samme sak. Derfor reflekterer for eksempel matlaging - med både eldre og nyere oppskrifter, med gamle og moderne hjelpemidler – både aspekter av kjemi, transport og sosialt liv. Å lage mat

kombinerer organismers biologi og kulturell påvirkning. Han så at gode utstillinger naturlig forener ulike sider ved et tema. I hemmelighet gikk han også for å se hvordan ulike seksjoner ved museet organiserte arrangementer. Vi stilte i egne drakter på Halloween - kvelden for å blande oss i folkemengden på Kulturhistorisk. Han lurte på om skjeletter fra en annen del av museet ville gi enda mer effekt. Ville ansatte ved alle museets avdelinger se på seg selv som ett personale med en felles arbeidsplass? Dette var og er en grunnleggende utfordring, og vil antakelig være viktig når veien skal stakes ut videre.

2) Potensialet i de vitenskapelige samlingene, og å gjøre de synlig for publikum

For det andre hadde han et ønske om å heve forskningen, basert på museets vitenskapelige samlinger, opp til toppnivå gjennom å organisere bedre systemer for samlinger og dokumentasjon, og ved å utstyre utstillinger med oppdatert kunnskap til å profilere aktiv forskning og dynamiske forskere. Han visste at moderne forskningsmetoder som tok i bruk samlinger av høy kvalitet, ville gi nytt liv til begge områder. Ny ukjent kunnskap om innsamlet materiale av flora og fauna, noen av arter som nå er utryddet, kan avsløres ved hjelp av molekylære analyser. Nye tekstlige forskningsmetoder kan belyse spredningen av ideer. Interessante resultater presentert som testbare hypoteser, fører ikke bare til økt publikumsinteresse, de stimulerer også andre forskere til å utforske hvilke ressurser museet har.

■ Fra Kirkesamlingen (foto : Kari Klæboe-Winter Kristoffersen)

En løsning som kunne gjennomføres ganske raskt var å gjenskape “bak-kulisser” - aktiviteter , som gjør forskerne synlig for publikum. Et eksempel på dette fikk vi på en kort tur vi hadde til Royal British Columbia Museum i Victoria, Canada. Her var det et kjempestort rom som var fylt med interaktive utstillinger av tradisjonelle, preparerte dyr og planter, komplettert med bilder av de som forsket på ulikt materiale fra samlingene. Her fantes det historier, lyd, mikroskop og forstørrelsesglass, og spesielt lapper som informerte om materialet fra utstillingen var lånt ut til forskning og når det skulle være tilbake. Dette knyttet båndene mellom fossile planter til dagens jordbruk, fra geologi til byplanlegging, og mellom fortidens dyr og nysgjerrige, mottakelige unge sinn. Det vil være enkelt å lage en lignende utstilling i Bergen.

Et annet eksempel på hvordan forskningen kan formidles til publikum så vi på den siste turen da han møtte representanter fra museer i London. Vi vandret rundt i utstillingene, i den nye Darwin-avdelingen i Natural History Museum og fikk med oss et spesielt ”live show” om

kjempeblekksprut. Da vi satt der og hørte på de to vitenskapsformidlerne, som fortalte historien om blekkspruten, og som viste en modell der engasjerte tilhørere kunne få ”hands – on” opplevelse, sa Chris: ”Ser du den formidleren? Vi søkte begge på den jobben for noen år siden. Jeg kom på andre plass. Denne fyren

■ Nye, moderne museumsmagasin (foto: Marie- Lousie Lorentzen)

er god!” Fyren han viste til gjorde sin egen forskning i magasinene på National History Museum og var mer enn villig til å formidle dette videre til alle som ønsket å høre på. Han samarbeidet aktivt med andre forskere over hele verden. Jeg vet at Chris håpte å få til en lignende ”lørdag morgen”-entusiasme her i Bergen som kunne ha vært et mål på lengre sikt.

3) Administrere, åpne opp og revitalisere samlingene for forskerne

For det tredje planla Chris å benytte sitt store nettverk innen museumsverdenen til å tilby tilgang til noen av de unike samlingene som finnes i Bergen. Disse kunne også bidra med hjelp til å konservere unike historiske gjenstander som ligger og ”vansmekter” i magasinene. Å åpne opp betyr at digitaliserte sam-

linger er søkbare både på vanlig ord og på spesifikke søketermer. Denne prosessen er alt i gang. Med så omfattende og gamle samlinger som befinner seg i Bergen, vil dette kreve mange år med systematisk innsats. Det innebærer kuratering og konservering av verdifulle skatter, om mulig en utstoppet tasmansk ulv eller reiseutstyret til en kjent utforsker.

Det omfatter at det verdifulle materialet må gjøres tilgjengelig og må promoteres. Gevinsten kan bli stor; flere vitenskapelige artikler, nye hypoteser og revitalisering av kunnskapen våre forfedre hadde. Den aller største gevinsten vil være å arrangere inspirerende konferanser og å motivere flere til å benytte museet slik det er ment å være. Universitetsmuseet i Bergen kan utvikle seg til å finne sin plass blant det mest interessante i Europa.

Konklusjon

Chris mente at dette ikke var å ta for hardt i. Han oppfattet det slik at Universitetsmuseet har et enormt potensial og kan slik spille en viktig rolle for både Universitetets og Bergens identitet. Dessverre ble hans tid som direktør så alt for kort. I år mistet vi han, en varmhjertet og visjonær forsker som var høyt respektert rundt om i verden. Om tapet er stort, så er potensialet for et revitalisert Universitetsmuseum i Bergen fremdeles levende.

*Med vemod, takknemlighet og
kjærlighet*

Karin Pittman

■ Foto: Christina Holmefjord

